

ÖVERSIKTER OCH MEDDELANDEN.

Konstitutionella frågor Tre grundlagsändringsförslag ha antagits så-
vid 1930 års riksdag. som vilande. Av dessa grunda sig två på
initiativ från KU och avse detaljändringar i vissa bestämmelser i
riksdagsordningen. Enligt gällande bestämmelser i § 55 riksdags-
ordningen skall motion, som föranledes av kungl. proposition, vil-
ken efter öppnandet till riksdagen avlåtits, i regel avgivas sist vid
det sammanträde, som infaller näst efter tio dagar från propositionens
avlämnande; dock kan vederbörande kammare medgiva ut-
sträckning av motionstiden senast till det sammanträde, som infaller
näst efter tjugo dagar från propositionens avlämnande. Förslag om
dylik utsträckning av motionstiden får ej väckas senare än vid sam-
manträdet näst efter det, då propositionen avläts. I dessa bestäm-
melser har KU föreslagit och riksdagen såsom vilande antagit den
ändringen, att förslag om utsträckning av motionstiden skall kunna
väckas jämväl vid andra sammanträdet efter vederbörande propo-
sitions avlämnande. Förslaget motiveras därmed, att enligt gäl-
lande regler tillräcklig tid icke finnes för kammarens ledamöter att
sätta sig in i propositionens innehåll på sådant sätt, som är erforder-
ligt för ställningstagande till frågan om förlängd motionstid. Genom
ändringen skulle, framhålles i KU:s memorial (n:r 14), den för-
delen vinnas, att förlängning av motionstiden endast beslutades, då
verkligt behov härav föreläge, samt att större möjlighet gäves att
beräkna huru stor förlängning, som vore påkallad.

KU:s andra initiativ gäller § 60 i riksdagsordningen. I mom. 2
av denna stadgas, att vid votering voteringsproposition och kontra-
proposition skall författas, justeras och *anslås*. Bestämmelsen om
anslag av voteringsproposition, yttrar utskottet i sitt memorial
n:r 15, var motiverad, så länge voteringen inom riksdagens kamrar
var slutet, i det att de röstande då vid rösternas avgivning hade till-
fälle att framför talmansbordet taga del av propositionens innehåll.
Sedan öppen omröstning införts är däremot bestämmelsen över-
flödig, ty ledamöterna skola — med vissa undantag — kvarstanna
å sina platser vid omröstningen; anslaget av voteringspropositionen
ersättes i själva verket av det förnyade uppläsande av densamma,
som enligt § 11 i reglementariska föreskrifter för riksdagen skall
äga rum efter justeringen. Utskottet föreslog därför en sådan änd-

ring i § 60: 2 riksdagsordningen, att bestämmelsen om anslag av voteringspropositionen ersättes med ett stadgande om den justerade propositionens uppläsande. I samband härmed föreslogs även en jämkning i § 60: 3 riksdagsordningen.

Enligt gällande bestämmelse i § 50 riksdagsordningen äger suppleant i utrikesnämnden icke inträda i denna i ledamots ställe i annat fall än då ledighet i nämnden inträffar. I motionen I: 243 föreslogs en sådan ändring, att suppleant skulle kunna inträda i utrikesnämnden även vid tillfälligt förfall för ledamot i nämnden. KU tillstyrkte i princip motionen, som anknöt till en vid 1928 års riksdag framlagd proposition, under framhållande av, att det enligt gällande regler kunde inträffa, att nämnden icke bleve i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift att ge ett representativt uttryck för meningsriktningarna inom riksdagen. På KU:s förslag antogs därför såsom vilande en ändring, enligt vilken, då ledamot i utrikesnämnden hos konungen anmält förfall, suppleant må kallas att i den frånvarandes ställe tjänstgöra i nämnden.

Årets märkligaste beslut av konstitutionell karaktär torde emellertid vara det, som avser utredning rörande riksdagsarbetets organisation. Denna fråga har som bekant vid en rad tillfällen under senare tid varit föremål för utredning, i allmänhet under angivande av de riktlinjer, som utredningsarbetet borde följa. Vid innevarande riksdag gick utskottet, till vilket flera motioner i ämnet hänvisats, på den linjen, att en i huvudsak förutsättningslös utredning borde anordnas. Utskottet erinrade i sitt memorial n:r 21 om frågans tidigare behandling och uttalade, att ett utbrett missnöje med nuvarande anordning av riksdagsarbetet funnes samt att den enda möjligheten att uppnå ett bättre sakernas tillstånd vore att överlämna frågan »till en av erfarna representanter för de olika utskotten och i övrigt allsidigt sammansatt kommitté för en förutsättningslös utredning». Utredningen borde verkställas på så sätt, att av densamma föranledda förslag kunde framläggas för riksdagen före löpande andrakammarvalperiods utgång. Utskottets förslag, som var enhälligt, antogs av båda kamrarna, i vilka denna tidigare så omstridda fråga nu avgjordes praktiskt taget utan debatt eller meningsskiljaktigheter. De motioner, som i olika hänseenden berörde riksdagsarbetets organisation (I: 204 och 242 samt II: 398), avstyrktes däremot av KU och avslögs av båda kamrarna.

Vidare har KU (memorial n:r 29) föreslagit och riksdagen begärt utredning angående sådan ändring av § 7 riksdagsordningen, att i valkrets, som tillföres plats genom tioårsreglering, platsen skall, därest så är möjligt, tillsättas genom ny röstsammanräkning, icke, såsom enligt gällande bestämmelser, genom nyval. Beslutet avser att undanröja den skiljaktighet i berörda hänseende, som f. n. föreligger mellan bestämmelserna i § 7: 4 och § 6: 5 riksdagsordningen.

Bland de avslagna motionerna i konstitutionella frågor märkes

främst motionen I: 239, vari vissa av de ledande socialdemokraterna i första kammaren framlade ett vittomfattande konstitutionellt reformprogram. I motionen föreslogs utredning angående de grundlagsändringar, som vore erforderliga för att åstadkomma »en på folkets och representationens förtroende grundad stark regeringsmakt». För det föreslagna utredningsarbetet angåvo motionärerna en rad direktiv. Sålunda skulle 1) statsråden få rätt att deltaga i riksdagsutskottens överläggningar, 2) statssekreterarna få rätt att i utskottens och kamrarnas överläggningar företräda statsråden, 3) dagordningsinstitutet införas i andra kammaren, 4) andra kammarens fyraårsperiod räknas från nyval, även om nyvalen skedde i följd av kammarens upplösning, 5) det nuvarande valsättet ersättas med majoritetsval i enmansvalkretsar, 6) bostadsbandet vid val till riksdagens andra kammare avskaffas samt 7) Kungl. Maj:t erhålla frihet att bestämma regeringsledamöternas och statsdepartementens antal, dock med den begränsning, att ett visst minimum föreskrevs i lag, liksom att fördela ärendena mellan regeringsledamöter och statsdepartement. I sitt avstyrkande utlåtande, som godkändes av båda kamrarna, anförde KU, att utskottet helt instämde i motionens syfte, men att de i motionen framförda reformförslagen icke vore av den art, att de, i varje fall ej i någon väsentlig grad, kunde tjäna detta syftes förverkligande. Härtill komme, att dessa reformförslag, av vilka flertalet redan tidigare prövats av riksdagen, kunde göras till föremål för berättigad kritik ur andra synpunkter än den för motionärerna vägledande. Utskottet ingick därefter på en detaljkritik av de olika punkterna i motionen. Till utskottets betänkande voro åtskilliga reservationer fogade, i vilka olika ledamöter förordade bifall till motionen eller vissa punkter av densamma.

En rad andra konstitutionella reformförslag ha avstyrkts av KU och avslagits av båda kamrarna. Bland dessa märkas motionen I: 241, vari yrkades på överflyttning av vissa ärenden från justitieombudsmannen till militieombudsmannen, motionerna I: 231 och II: 175 och 385, vari föreslogs utredning angående återinförande i viss utsträckning av utskyllsstreet vid politiska val, motionen I: 210 angående särskild representation i riksdagen för lappbefolkningen, motionen II: 134 angående fribiljetter å statens järnvägar för riksdagens ledamöter under en månads tid varje år samt motionen II: 399 angående grundlagsbestämmelser mot den samhällsomstörtande propagandan.

En rad av Kungl. Maj:t framlagda förslag om internationella överenskommelser ha godkänts av riksdagen, bl. a. protokoll rörande revision av stadgan för den fasta mellanfolkliga domstolen samt protokoll rörande Amerikas förenta staters anslutning till signaturprotokollet angående stadgan för nämnda domstol. Flera motionsvis framförda förslag om svenskt initiativ till revision ur olika synpunkter av folkförbundsakten (KU:s utlåtanden 4—8) ha avstyrkts av KU och avslagits av kamrarna.

H. T.—n.